

ONLINE BURGERSCHAPSONDERWIJS, WERKT DAT?

Hessel Nieuwelink (Lector Burgerschapsonderwijs;
Lerarenopleider maatschappijleer)

Remmert Daas (UvA) (post-doc Burgerschapsonderwijs,
coördinator ICCS2020-2022)

Jip Teegelbeckers (Promovendus Effectief democratieonderwijs)

h.nieuwelink@hva.nl

EN TOEN GING HET ONDERWIJS OPEENS ONLINE...

- Kan dat met burgerschapsonderwijs volgens docenten?
- Wat zijn volgens docenten goede werkvormen?
- Wat zijn de ervaren belemmeringen?
- We hoopten op concrete goed werkende werkvormen te komen

WERKZAAM BURGERSCHAPSONDERWIJS

- Open en veilig klasklimaat voorwaarde
 - Een structureel curriculum (opgeleide professionals)
 - Didactisering essentieel
 - Dialogische werkvormen (uitwisseling; verschillende perpectieven)
 - Expliciete instructie
 - Groepswerk
 - Projecten / zelf actie ondernemen
 - excursies
- geen zicht op meest effectieve manier

WAT WERKT BIJ AFSTANDSONDERWIJS?

- Weinig bekend irt burgerschapsonderwijs
- Overzichtstudie laat aantal aspecten zien rondom COVID-19
 - Risico op toenemende ongelijkheid
 - Beperkte motivatie leerlingen
 - Minder (actieve) deelname (o.a. gebrek materialen)
- Organiseer professionalisering leraren

Didactiek

- Kwaliteit didactiek essentieel
 - Heldere instructie
 - Structuur/rust/duidelijkheid
 - Betrekken leerlingen
 - Oefening
- Organiseer interacties tussen leerlingen
- Laat leerlingen zelfstandig werken

Aarts, De Wolf e.a. (2020). Effectief afstandsonderwijs. : Maastricht: Onderwijsinspectie/Educationlab.

METHODIEK

- Aantal respondenten: 139
- Vooral vo/mbo
- Vooral ML/GS + burgerschap
- Retrospectief
- Vergelijking tussen voor en tijdens
- Ingevuld eind mei – half juli

ANTWOORDCATEGORIEËN

- Voor coronacrisis: 7 antwoordmogelijkheden
 - *Nooit-zelden-soms-regelmatig-vaak-heel vaak-altijd*
- Tijdens coronacrisis: 5 antwoordmogelijkheden
 - *Veel minder dan voorheen; minder dan voorheen; evenveel als voorheen; meer dan voorheen; veel meer dan voorheen*

RESULTATEN

TECHNISCHE OBSTAKELS

- Ict werkt niet altijd
- Leerlingen snappen niet altijd hoe het werkt
- Docenten hebben niet altijd digitale competenties
- *Stevige belemmering* (hoe zal dat nu zijn?)

VEILIG KLASKLIMAAT?

- Niet expliciet in vragenlijst

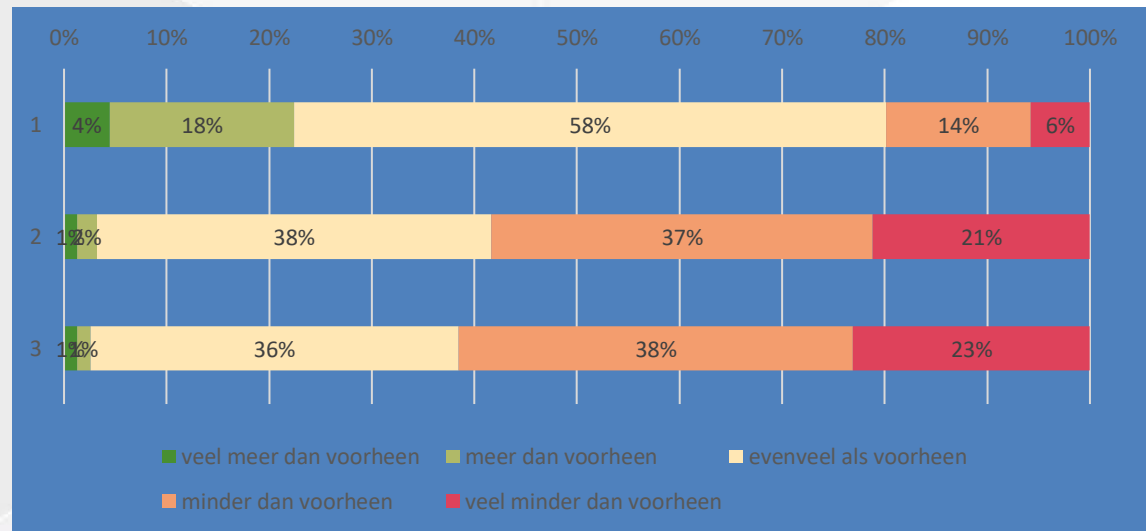
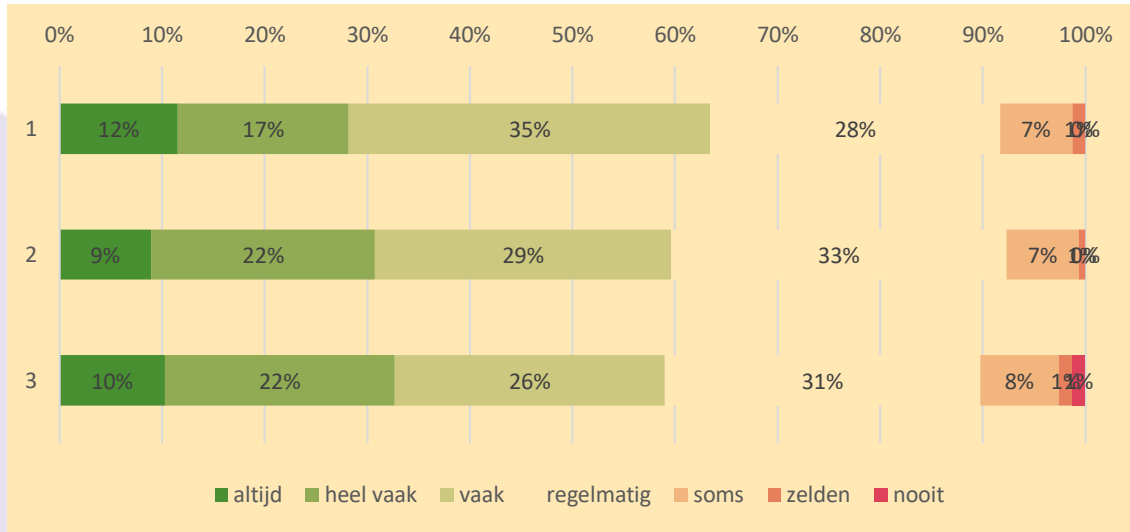
Bij open vragen uitgebreid antwoorden hierover

- Stevige ervaren belemmeringen
- Geen garantie voor bewaken veilig klimaat
 - Ouder/broer/zus kijkt mee
 - Neemt iemand het stiekem op?
 - Geen registratie van reacties van anderen

“Wat in de klas gebeurt, blijft misschien niet in de klas”

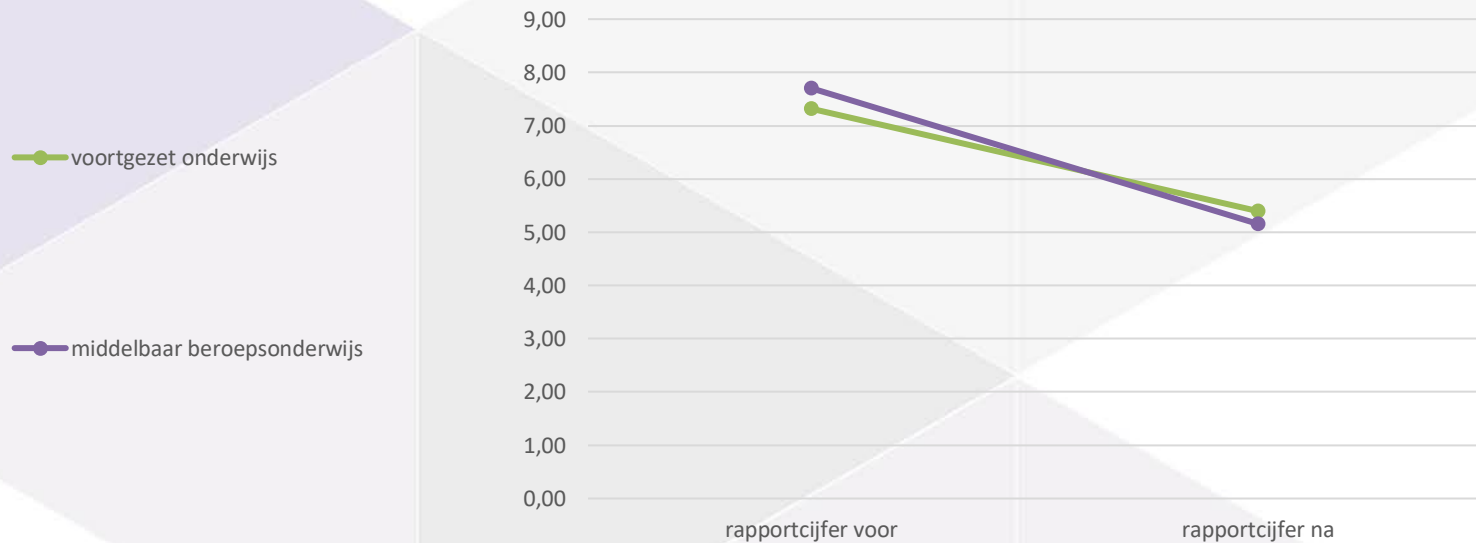
“Je *ziet* elkaar niet, juist dat is zo belangrijk”

1 KENNIS, 2 VAARDIGHEDEN, 3 HOUDINGEN?

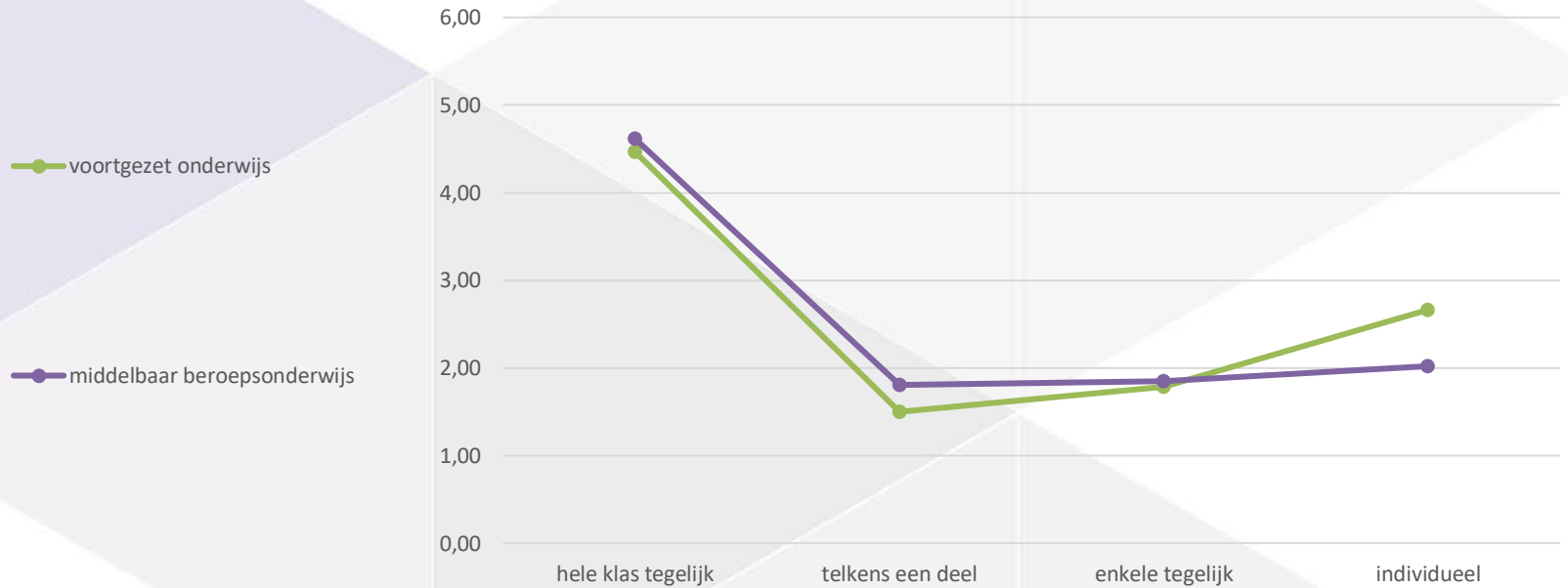


RAPPORTCIJFER BURGERSCHAPSONDERWIJS

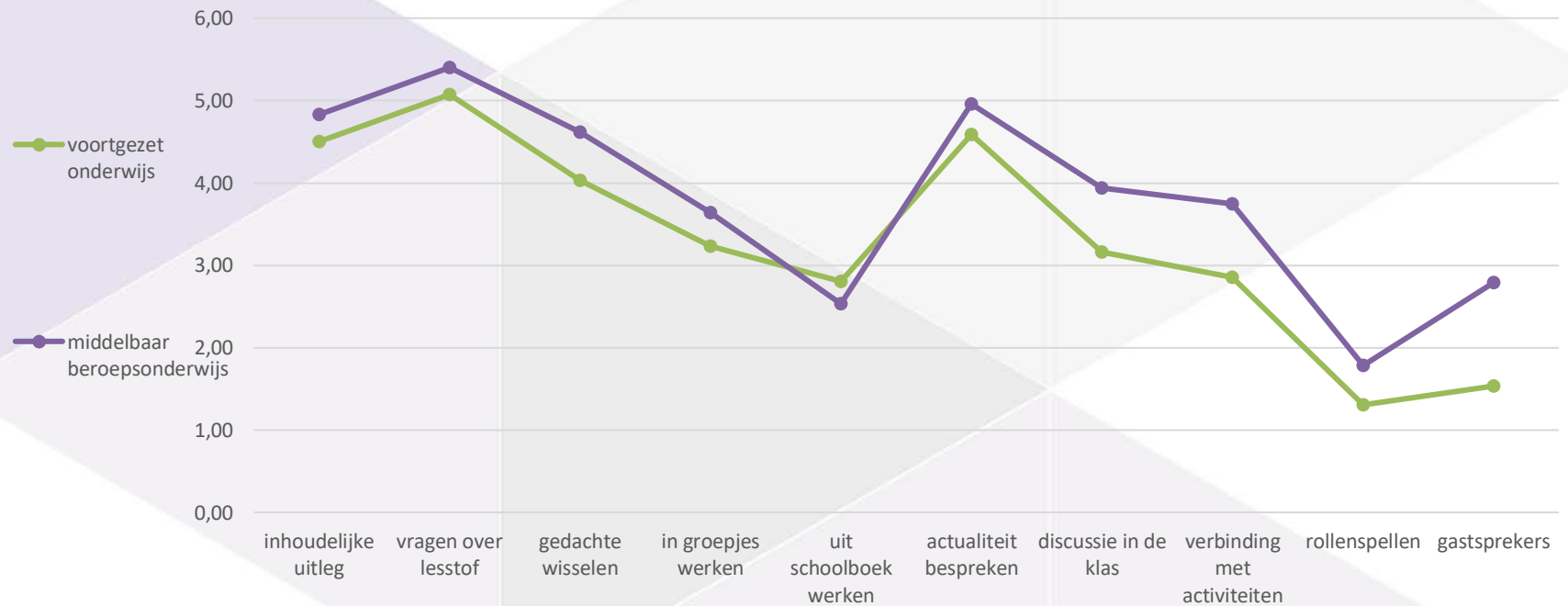
Rapportcijfer burgerschapsonderwijs



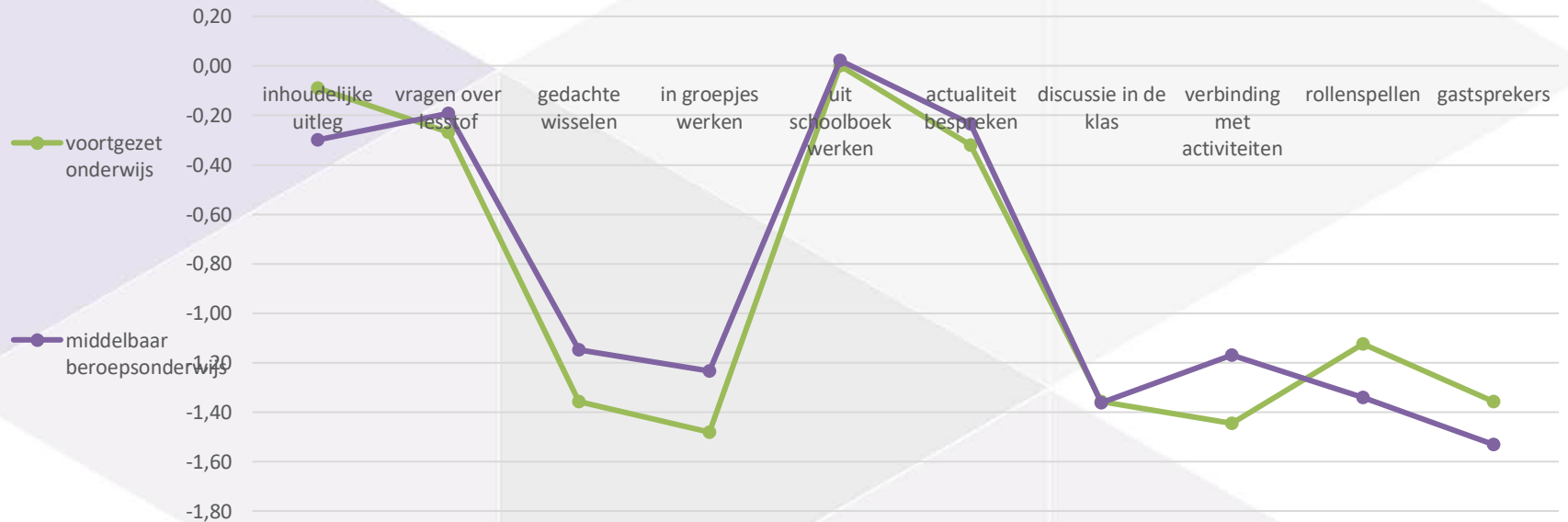
WIJZE VAN AANBIEDEN ONDERWIJS TIJDENS CORONACRISIS?



WERKVORMEN VOOR CORONA-CRISIS



TIJDENS AFSTANDSONDERWIJS



TOELICHTING VAN DOCENTEN

Onlineonderwijs essentiële werkvormen niet mogelijk:

- interactieve uitleg,
 - “doe ik nog wel, maar lukt eigenlijk niet”
 - “eindelijk zijn ze stil, maar wel echt te stil...”
 - “Leerlingen durven amper iets te zeggen”
- interacties tussen leerlingen en Il-doc
- Discussie
 - “Discussies of uitwisselingen gebeuren amper
 - “Een debat lukt soms nog wel, losse discussies niet”

Somber over wat het oplevert

Wat beetje lukt

- Zelfstandig werken
 - Individuele feedback
- Kan maar in beperkte mate

CONCLUSIE

- Lukt kwalitatieve goede didactiek (Aarts et al., 2020)
 - Heldere instructie: nee
 - Structuur/rust/duidelijkheid: beperkt
 - Betrekken leerlingen: beperkt
 - Oefening: beperkt

Burgerschapsonderwijs kan zeer beperkt online

- Verdere professionalisering nodig
 - Maar maakt dat verschil?
- Online vraagt ander didactisch concept
 - Meer zelfstandig werken
 - Minder klassikale discussie
 - Minder instructie
- Gebruik is dus een pedagogisch-didactische en onderwijsinhoudelijke keuze, niet (alleen) een technische

VERDER PRATEN?

- Q&A dinsdag 2 februari
- h.nieuwelink@hva.nl